

ALEKSEI SALNIKOV

OSAKOND

Vene keelest tõlkinud Erle Nõmm

Originaali tiitel:
Алексей Сальников
Отдел
Лайвбук, Москва 2018

Toimetanud Hele Pärn
Sarja kujundanud Jüri Jegorov
Disainer Villu Koskaru

© Alexei Salnikov, 2018
Raamatu avaldamisõiguse on vahendanud Banke,
Goumen & Smirnova Literary Agency (www.bgs-agency.com)

Tõlge eesti keelde © Erle Nõmm ja Tänapäev, 2020

ISBN 978-9949-85-764-7
www.tnp.ee

1. PEATÜKK

Naine helistas Igorile viiendat korda pooleteise tunni jooksul ja küsis, millal mees koju jõuab. Sestsaadik kui Igor organitest minema kihuti, oli naisest saanud hämmastavalt võimukas õelusehunnik. Kõigil viiel korral vihjas naine, et jääb tööle kauemaks, seepärast peab Igor poja lasteaiast ära tooma.

„Kuule,” ei pidanud Igor lõpuks vastu, „kas sul midagi muud ei ole teha kui helistada?”

Tema ärritust oli kerge mõista, ta tiirutas autoga linnajaos nagu mõni sissesõitnud taksojuht, otsides maja, kus pidi toimuma vestlus, aga GPS, Yandexi kaart, Google Maps ja möödudjad näitasid talle kui üks mees eraldiseisvat hoonet, mille ajahambast pisut puretud punane telliskorsten paistis kõvera betooniaia tagant. Madal oktoobritaevas, mille taustal korsten turritas, lohistas aegamisi ainust servast servani ulatuvat pilvelahmakat, ja see taevane liikumine tekitas Igoris veelgi suuremat meeleheidet. Korstnaga hoone, mille juurde viis savine, räämas puidust tõkkepuuga pinnastee, ei saanud kuidagimoodi olla FSB kontor, kuhu mõni päev tagasi oli Igorit tungivalt kutsunud ähmaselt tuttava perekonnani-mega ohvitser.

Naine helistas kuuendat korda. Igor mõtles: „Ma unustasin telefoni justkui maha”, jättis telefoni tõepoolest autosse, läks välja ja ronis tõkkepuu alt läbi. Tara taga oli veelgi kurvameelsem, kui oli tundunud väljast, asi oli ilmselt selles, et enne oli Igor vaadanud üle tõkkepuu soojast kuivast autost ning polnud kuulnud seda mahajäetuse tuult, mis liikus katkematult läbi piiratud territooriumi, pillates harvu vihmapiisku. Seestpoolt tundusid taranurgad, mis olid põõsastesse kasvanud, nagu ammust ajast raseerimata kaenlaalused. Pinnastee keerdus korstnaga hoone ümber küsimärgina, otsekui irriteerides, et hoonesse pääseb sisse vastasküljelt; seal, kus seisis Igor, olid ainult suured aknad, mis koosnesid paljudest klaasruutudest, nii tolmustest, et seesolijatel, kui neid juhtus olema, polnud kardinaid vajagi. Akendest paremal oli vihmaveetoru, mille alumine ots oli küljest rebitud ja torude ühenduskohas haigutas pimedus. Vihmaveetoru juures seisis turd sünge mees päevinäinud sinises türbis ja suitsetas sigaretti. Igor lehvitas talle, lootes, et too jääb ootama ja selgitab kuidagimoodi kogu seda Igorit lõbustavat topograafilist idiootsust, aga mees, kes märkas Igori viiplemist enda suunas, viskas koni maha, eemaldus, avas kusagil hoone küljel ukse ja kadus. „On ikka sitapea,” mõtles Igor ilma erilise vihata.

Korstnaga hoones valitses tühjus, kui välja arvata kaks auru- katelt ja kloorilõhnaga segunenud kempshais. Igor tatsas edasitagasi, uurides luitunud plakateid ohutustehnika reeglitega, tühja tuletõrjekilpi, kus olid pootshaagi, kirve ja kolmnurkse ämbri siluetid, leidis kaks ust abiruumidesse, millel olid sildid „Keevitajad” ja „Lukksepad”, ning sikutas tulutult ukselinke. Müra peegeldus kivipõrandalt kajana, mis sarnanes kontsaklõbinaga, Igorile meenus abikaasa ja kerge kahjurõmulaine varjutas pisut meelehärmi hinges. Lõpuks leidis Igor ukse, mis viis trepimademele ja sealt omakorda kuhugi üles. Üleval oli ainsagi

aknata hämar koridor, mida valgustasid paar neljakümnevatist pirnikest, koridori kummalgi pool olid ukсед, Igor pistis pea esimesest uksest koputamata sisse.

Kabinetis asendus kahhelkivi linoleumiga, vanad pörandalauad kääksatasid Igori jalge all ning täidlane tüüakas mees, kes istus seljaga sissepääsu, näoga sülearvuti ekraani poole ja niperdas midagi hääletul klaviatuuril, välgutas täielist kiilaspead, tuues kuuldavale ükskõikse küsimuse.

„Mis vaja?” küsis paljak ilmetul häälel.

„Šokolaadi,” tekkis Igoril tahtmine öelda, ta kohmetus, vaagides, kuidas sõnastada küsimust, et mitte näida päris ohmu, ja viivitust tajudes heitis mees sülearvuti tagant pilgu üle öla.

„A-a,” ütles mees isegi kuidagi pettunult. „No võta istet.”

Ta osutas toolile laua kõrval. Tema pettumusest hüpnotiseeritud Igor võttis kuulekalt istet. Mees jätkas pontsakate sõrmedega klaviatuuril kobamist, parema käe nimetissõrmes polnud sõrmust. Ta justkui unustas Igori kümmekonnaks minutiks. Selle ajaga jõudis Igor väsida, kõõritades kabineti sisustust, mis meenutas rohkem nõukogude koolidirektori pärusmaad kõigi nende klaaskappidega, kus hoiti ajakirju, luitunud vimplitega seinal, tolmuste spordikariatega aknalaual, punase ketastelefoniga laual. Tool kriiksus kabineti peremehe all. Sülearvutiga mehe dress ei sobinud tema lõõtsuva vilistava hingamisega. Tekkis küsimus: kui kiilakas hingab nii juba lihtsalt istudes, mis toimub tema kopsudes siis, kui ta ringi liigub.

„Tähendab, tulid,” sõnas mees nii äkitselt, et Igor hüppas ootamatusest istumisest kangeks jäänud taguotsal.

Paksuke avas mitmendal katsel kirjutuslaua kiivas sahtli, võttis sealt toimiku, millel oli kiri *Delo*, sidus paelad lahti, kontrollis sisu ja küsis, väristades kuidagi eriliselt põski:

„Igor Petrovitš? Kas nii?”

„Nii,” noogutas Igor.

Paksmagu viskas toimiku tagasi lauasahtlisse ja sudis sahtli kinni. Ta pööras silmad külastaja poole ja Igoril hakkas sellest pilgust kuidagi halb, tal tekkis tunne, et paksukesele on pandud kellegi teise silmad, nagu oleks šveitsi lambakoerale siirdatud pitbulli silmad.

„Lähme kohe sina peale, Igor Petrovitš,” ütles jõmm. „Minu nimi on Sergei Sergeitš, mina olen siin ülemus, mina sulle helistasingi.”

Paksuke ei teinud ühtki liigutust, mis oleks vihjanud, et ta kavatses sirutada kämbla käepigistuseks, Igor mõtles, et kui ta sirutab käe esimesena, oleks see kuidagi alandav selles valguses, mida talle korraldati eelmises töökohas ja mis toimus Igori perekonnas. Ta otsustas, et talle aitab alandustest ja seepärast tekkis Igori ja Sergei Sergejevitši tutvusesse ebamugav, viiesekundilise pörnitemisega paus.

„Kas tead, millega me siin tegeleme? Pole endistelt kolleegidelt uurinud?” paksmao viimases küsimuses kõlas teatud nõõge, millest mõlemad aru said. Igor mühatas tahtmatult, aga Sergei Sergejevitš tõlgendas seda mühatust teisiti, kui oli mõelnud Igori mühatuses pidi aimuma kibedust, umbes et mis pagana endised kolleegid. Sergei Sergejevitš tajus aga mingit pilget enda ja oma kolleegide tegevuse suhtes.

„Ei noh, selge,” ohkas Sergei Sergejevitš, „aga sa siiski tulid siia. Või on kohe päris halvasti? Isegi turvaülemaks ei võeta kuhugi? Isegi raamatupidajaks ei taheta mõnda ehitusvalitsusse?”

„Ei taheta,” ütles Igor ausalt.

„Näed,” märkis Sergei Sergejevitš rahulolevalt, „oledki selgeks saanud, kuhu viib korruptsiooni patune rada.”

Igor uuris paksukese nägu hindavalt, püüdes aimata, kas too irvitab või mitte, kuid jäi ainult vahtima pisikesi vaarikakarva

soonekesi Sergei Sergejevitši põskedel, säärased soonekesed eakate inimeste nägudel olid teda lapsest saadik hirmutanud.

„See on hea, et sa pole jutukas,” lausus Sergei Sergejevitš, olles ilmselt Igorit teraselt uurinud ja enda jaoks mõned järeldused teinud. „Sest kui sul varem oli põhjust vaikida, siis nüüd on sul neid põhjusi veelgi rohkem, kui oled nõus töötama erialal.”

„Kui ma oleksin ka varem olnud sama sõnakehv, ei istuks ma praegu siin,” mõtles Igor kerge nukrusega.

„Millega siis tegeleda tuleb?” küsis Igor.

Sergei Sergejevitš kääksatas tooliga, sulges sülearvuti ja heitis Igorile sellise pilgu, et tolle läksid peopesad higiseks.

„Tegeleda tuleb kõige sellega, mida ma ütlen, Igor Petrovitš. See on teine võimalus, saad isegi aru, et kui riik on selle sulle andnud, tuleb vääriliselt hinnata. Kui sa siia tulid, tähendab, sul on seda võimalust vaja, on ju nii?” Sergei Sergejevitš ei jäänud vastust ootama ja jätkas: „Mul on vaja selliseid inimesi, et kui ma käsin sõita Taisse ja mängida Tai litside brigaadi, siis küsivad nad ainult, millal on väljasõit, aga kuidas kaitsta neid AIDSi eest ja kas üldse kaitsta, on minu mure. Ma tahan teada, et nad ei jookse lähimasse ajalehte teatama, et FSB pakub siiami bordellidele katust ja varustab neid töötajatega.”

Igor sai aru, et see on torge tema aadressil ja veri valgus talle näkku.

„Aga kosmeetika?” küsis Igor altkulmu.

„Mis kosmeetika?” ei saanud Sergei Sergejevitš aru.

„Kas Taisse tuleb oma kosmeetika kaasa võtta või annate kohapeal?”

„Huumor on hea asi,” kiitis Sergei Sergejevitš muutumatu näoilmega heaks Igori torke. „Huumor, eriti selline heatahtlik huumor, mõjub kollektiivile positiivselt, aga arvesta sellega, et mul on säärased kloune juba mitu tükki, ega konkurents ei väsita?”

„Ei väsita,” mõtles Igor, ent hoidis suu koomal. Ta ei saanud aru, mis oli ta jälle toonud siia, nende inimeste tiiva alla, kelle töötõendid ja kupud pagunitel määravad midagi teiste inimeste – ilma töötõendite, kuppudeta või madalamat auastet näitavate kuppudega inimeste saatuses. Riigikaitses osalemises oli seletamatu külgetõmme. Paljud inimesed, kes olid sellest magnetismist lummatud, ehitasid kindralitele suvilaid või pakkusid katust äris või, nagu Igor, kuulasid nuri-semata nalju Tai litsidest, kusjuures, kui niimoodi oleks naljatanud mõni teine tööandja, kellega poleks kaasnenud kõrgema eesmärgiga, kuppudega, töötõenditega seonduvat saladusloori, oleks Igor juba püüdnud mehe rasvunud lõusta vastu lauaplaati purustada.

Sergei Sergejevitš tõlgendas Igori vaikimist omamoodi ja lausus:

„Niisiis, Igor Petrovitš, lugu on järgmine. Ma ei hakka sulle valetama. Vormiliselt kuulume me muidugi FSB alla, see tähendab, et sa võid jommis peaga endiselt töötõendit liputada, liikluses ka, kui tekib probleeme. Aga kui satud mõne päris-FSBlase otsa, teeb ta sulle igast asendist ära, sinul on kaheksa, temal äss. Nii et kui topid nina valesse kohta, saad ka siit sule sappa. Oled siin esimese käruni, jobusid on sinutagi küllalt. Ja veel. See on ühisprojekt kaitseministeeriumiga, kõik etapid on salastatud, seepärast lõigati raha juba eraldamise algetapis ja hiljem veel mitu korda, enne kui see meieni jõudis, näed ise, milline on selle tulemusel meie kontor, kempsus käi parem kodus, püsivad saapad tervemad. Harilikke pliiatseid, pastakaid, printeri padroneid tuleb ise osta, vähemalt esialgu. Töötajad on meil samuti sellised, et esegi sina ahhetad. Ma ei hakka nimesid nimetama, aga üks jobu kutsus üheteistkümneaastase poisi internetis kohtamisele, tuli skandaal, ühesõnaga, ta sai organitest sule sappa, aga otsustati kunagiste teenete eest pensionini vähemalt siiagi sokutada. Naine ajas ta kodunt minema, eks ta siis elabki siin, tal tuleb, vaesesekesel, taluda kõiki siinseid mugavusi, aga see on igal juhul parem kui helpida vanglalagi. Siia

püüti sokutada isegi ühe kindrali tütrekest, kui ta ajas ülekaigurajal reipalt perekonna alla, aga siis otsustati vana kombe kohaselt karistuse täideviimine edasi lükata, kuni ta laps saab neljateistkümneaastaseks, aga tema ei ole veel rasegi, kujutad ette.”

„Kujutasin,” sõnas Igor.

„Ma ei saa sind muidugi üksikasjadesse pühendada, mulle pole ka kõike räägitud,” jätkas Sergei Sergejevitš, „aga töö konti ei murra. Ma ütleksin isegi, et see on töö illusioon. Ütlen sulle ausalt, et ma ei suuda ise ka uskuda, millega siin tegelen. Vahel istun kodus ja imestan, ka sind külastab see tunne, siin pole seda ainult Poisil, aga kogu tema teadlik elu ongi möödunud praeguse riigikorra ajal. Sina oled ju enne perestroikat sündinud?”

„Toimikus on kõik kirjas,” märkis Igor.

„Jah,” andis Sergei Sergejevitš Igorile õiguse või vastas mingitele oma mõtetele. „Ühesõnaga, siin on muidugi bardakk, aga sa oled sellega ju varemgi kokku puutunud, loodan, et oled maha rahunenud, ei aja enam mokka tõllakile.”

See heasüdamlikult öeldud „tõllakil moka” tõi Igorile taas vere näkku.

„Siin ei saa mängida paljastajat, ausalt,” selgitas Sergei Sergejevitš. „Kui hakkad laadima Youtube'i videopöördumisi rahvale või skannima Wikileaksile dokumente selle kohta, milline idiootsus siin valitseb, siis ütlen kohe, et sa ei saa midagi tõestada. Parimal juhul; halvimal juhul võidakse muidugi meelde tuletada sinu vanad patud ja su naine hakkab kolmeteistkümnendasse kolooniasse pakke viima, saad isegi aru.”

Igor ei olnud üldsegi kindel, et tema naine hakkab tooma pakke kolmeteistkümnendasse kolooniasse, ta polnud enam kindel, kas ta hakkab neid üldse saatmaga või vastama kirjadele ja ilmselt peegeldusid need mõtted kuidagi Igori miimilistel lihastel, sest Sergei Sergejevitš küsis:

„Kas on mingeid küsimusi, võibolla on mingid üksikasjad arusaamatuks jäänud? Ära häbene, küsi kohe, et pärast ei tekiks kiusatust kangelast mängida. Kujuta parem kohe ette, et sulle tehti ettepanek töötada valvurina Auschwitzis, et poleks mingeid romantilisi silmaklappe, kui need sul eelmisest korrast on juhtumisi alles jäänud.”

„Kas siin suitsetada tohib?” küsis Igor.

„Üldiselt olen ma suitsetamise vastane,” tunnistas Sergei Sergejevitš. „Nagu näed, armastan ma vabal ajal süüa. Ja tööajal ka,” aimas Sergei Sergejevitš Igori mõtet. „Eks ikka tohib – tee ainult õhuaken lahti, aga tuhk puista tollesse karikasse, pärast pesed puhtaks.”

1
2

Tekkis järjekordne viivitus, mis oli seotud sellega, et Igor oli kontorihoonet otsides ära tõmmanud kõik sigaretid ja ootas, et Sergei Sergejevitš jagab suitsukraami – Igor taipas, et veresooned näol olid tulevasel ülemusel tekkinud sellest, et ta kuritarvitas alkoholi ja tubakat. Nüüd ei teadnud Igor, kuidas sellest viisakamalt märku anda, aga Sergei Sergejevitš ootas, kuni Igor alustab oma mõtlikku suitsetamist õhuakna all. Igor hakkas otsivalt taskuid patsutama.

„Aa, sa üritasid varjatult sigaretti pommida. Anna andeks,” tooli krigistades tõstis Sergei Sergejevitš harjunud liigutusega telefonitoru, surus selle õla ja põse vahele, haaras telefoniaparaadist ühe käega kinni, et see laual ei libiseks, ja keerutas teise käe nimetissõrmega paar korda telefoni ketast.

Alles nüüd märkas Igor suurt seinakella kabineti ukse kohal, see näitas kolmkümmend kaheksa minutit neli läbi. Kui kell sai kahekümne minuti pärast viis, kostis telefonitorust selgete toonide asemel mingit kähinat ja Sergei Sergejevitš hakkas vastuseks kähinale nõrdinult nohisema.

„Magad seal või? Too mulle suitsu, kullake.”

Torust kostis lühike, küsiv või pahane sisin.